

A N É P M Ű V E L Ő K A R Á C S O N Y A

zerettük volna népművelő-testvéreink karácsonyfája alá az egy esztendő alatt megerősödött Magyar Lélek százlapos karácsonyi számát tenni. A minden erejét egyetlen célra gyűjtő ország tőlünk és mindenkitől áldozatot kíván, s így most, az első évfolyam utolsó számában csak köszönetet és szívből jövő szép szót adhatunk. Kevés papíroson is sok meleg érzés elfér, mint kicsiny keszkenőben sok édes könny...

Mi népművelők mindig együtt tudtunk örülni mindenkivel, ahogy mindig megosztottuk népünk bánatát is. Mi voltunk a mecénás, aki a maga lelkéből azoknak is adott, akik nem vártak és nem kértek semmit és az ismeretlen rokon is mi voltunk, aki hivatlanul eljött vigasztalni és gyászolni. Alig van köztünk olyan, aki hivatalból népművelő: más pályákról hívott el bennünket a felsőbb rendelés oda, ahol a fátyolos arcú Haza oly titkon nyomja kezünkbe legféltebb kincsét: a magyar nép lelkét, mint ahogy a bibliai példázat isteni Gazdája nyomja kezébe a meghívót a Választottaknak. Tanítók vagyunk, akik ezer feladat mellé az ezeregyediket, a legnehezebbiket is vállaljuk, amíg csak bírjuk; népművelési titkárok vagyunk, akiknek még csak most lesz státusunk, de azért szívvel-lélekkel élünk hivatalunknak, amely még inkább lélekben és igazságban van, semmint törvényben és anyagban; mindenféle rendű s rangú pedagógusok vagyunk, akiket nem a hivatal, hanem a hivatás irányított oda, ahol a nemzet korszerű újjáépülése folyik. Addig is, amíg külső törvényünkre várunk — most már bizonyára nem sokáig —, belső törvényünk tiszta élességgel alakul ki bennünk: hivatás tudatunk és felelősségérzetünk szoros kapcsolata, a testvéri együttműködés kedves kötelessége és megszokása, huszáros tempó, amely mindig átsegít az akadályok élén és a hívő türelme az egymás gyöngeségével szemben, a nép tanulmányából naponkint ihletődő, okos és szívós magyarság és a szertásváni értelemben vett európaiság, harc a puhákkal s a méltánytalanokkal, simogató karácsonyi lélek a kicsinyekkel és elesettekkel szemben.

Nem érdemrendeket rakunk föl itt a népművelő karácsonyfájára. Más csillagok ragyognak azon s mi mindig látjuk őket, ha más nem is vet ügyet rájuk. Mi mindig látjuk a legelső magyar ember, a magyar férjfiesség, a húsz éve országgló Kormányzó meglepő apai szemét, amint szeretettel nyugszik rajtunk, az ő névtelen katonáin, a magyar lélek kiabrázóloin. És látjuk kis tanítványaink, öreg, nehézfejű ábécés növendékeink, a népfőiskolákban szakadéko-

kat kitöltő, sudár fiatal hallgatóink ragyogó szemét. Ilyenkor, Karácsonykor különösen tisztán látjuk a gyermek Jézus szemét, s mintha ez fénylenék felénk a szemek örök beszédéből: „Én is a felnőttek tanítója voltam s a magyar lélek benne van abban az emberlélekben, amelyet én gazdaggá és szabaddá tettem.“

A legszebb karácsonyi ajándékot mi már megkaptuk, mert azt elsősorban a magunk lelkiismeretétől vártuk. Sokat igyekeztünk, valami keveset meg is tudtunk valósítani: munkás Adventünket szent és nyugalmas Karácsony varázsa szenteli meg.

Az elmúlt hetekben kultuszminiszterünk Zircre, ahova pihenni vonult, magával vitte két kedvenc tervét: a nyolcosztályú népiskola és az iskolán kívüli népművelés törvénytervezetét. A magyar népművelés sovány esztendei végükhöz közelednek: az ő nagyvonalú magyar akarásában bizakodva készülünk a boldogabb esztendőkre. S az az ajándék, amit a nemzetnek szán, egyben a mi ajándékunk lesz. Mert a népművelő irigység nélkül melegszik a más karácsonyfája alatt, az ő karácsonyfája pedig az egész magyar nép fölé terjeszti ki diadalmas ágait.

Hankiss János

RÉGI KARÁCSONYI VERSEKBŐL

Karácsony-est.

A szent fa fényesen kigyúl,
Szép, mint egy álom, egy rege.
Alatta zsong ártatlanul
A gyermekek víg serege.
Elnézem ezt a kis hadat,
Megszáll egy méla hangulat, —
Ti szép, ti jó kis emberek,
Kacagjatok, örüljetek.

Ki él, beszél, ront, küzd, teremt,
Ki haldoklik már és ki holt,
Ki bűnös, aljas — és ki szent —
Egykor gyerek mindenki volt,
S ki itt örül, ki itt kacag. —
E gyermekből lesz férfi, agg,
Asszony, anyó — s tán mint ma én
Mereng ma Jézus ünnepén...

...A szent fa fénye kialudt,
A gyermek is aludni vágy,
És mindenik számára jut
Egy-egy kicsinyke pelyhes ág.
S ha látok alvó gyermeket,
Úgy érzem újra: nem lehet,
Hogy az még kártya lesz talán,
A bűnök játékasztalán.

Kozma Andor